

Den reflektiva

Fritänkaren

Nr. 216 Sommar 2013

Tjugoförsta årgångens sjunde nummer

Innehåll i detta nummer:

Den oförliknelige Lennart Limberg	2
Äventyr i Finland	3
Ahasverus minnen, del 126: <i>Generalen</i>	6
Mikhail Glinka (1803-57)	8
Varför muslimer måste hata judar (<i>Nonie Darwish</i>)	9
David Ickes nya giv	12
Somliga filmer	13
Några milstenar, juli-augusti 2013	16
Påskbesvär, del 3: <i>Påskprospekt</i>	17
Resan till Dzhongkhul, del 9: <i>I Leh</i>	18

Fritänkaren ägnar sig mest åt litteratur, musik, film, politik, filosofi, religion och resor men även åt annat. Den är inte på något sätt anknuten eller ansluten till någon ideologi eller åskådning av vad slag det vara månne, utan tar tvärtom avstånd från varje institution som kräver okritisk underkastelse, och är helt oberoende humanistisk.

Beteckningen *Fritänkare* är ursprungligen tysk och står för person som i religiösa och ideologiska frågor inte erkänner någon auktoritet och därför är kritisk och avståndstagande mot alla religiösa och ideologiska institutioner och framför allt deras eventuella dogmatik.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 – 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

Avgifterna har inte höjts på 9 år.

IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumeration även från annat utland:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

Redaktionsslut för detta nummer : 14.7.2013

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 238

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet jämte andra skrifter:

www.fritenkaren.se

<http://hem.fyristorg.com/aurelio>

e-post-adress : clanciai@yahoo.co.uk

WSN 1652-0122

Den oförliknelige Lennart Limberg

Det blir inte lätt att skriva om denne man, som om någon väl var det närmaste man kan komma en idealisk människa, om någon sådan kan finnas. Därmed är egentligen allt det viktigaste sagt och resten bara utfyllnad med bevis för den vågade tesen, som han dock fyllde hela sitt liv med, vilket alla som kände honom kan intyga. Någon betecknade honom som ett lokalt universalgeni, och därmed kommer man kanske honom något på spåren, när man försöker kartlägga hela hans verksamhet, som dock i sin helhet förblir okartläggningsbar, då den var så rik och mångfaldig och spred sig i så många olika riktningar. Men framför allt var han sångare, spexare och lärare. Till detta kom hans breda nästan universalhumanism med framför allt det historiska intresset i centrum. Som sådan var han, som Roger Palmquist mycket riktigt sade, tidigare ordförande i Akademiska Kören under många år, den självklare storhövdingen utan konkurrens i sin betydelse för körens utveckling och verksamhet under främst 60-talet. Då jag inte var med i kören då ännu så missade jag väldigt mycket.

Däremot hörde min bror till det spexargarde som spektaklade tillsammans med Lennart i framför allt legendariska spex som "Van Tomen" och "Rödvit", två framgångsrika filosofspex som för 50 år sedan nästa år vågade utmana medicinarspexarna och chalmersspexarna med konkurrens om Göteborgs mycket alerta spexarpublik. Björn Areskoug, som debuterade tillsammans med min bror i "Rödvit", belyste i ett lysande tal just denna epok i Göteborgs spexarhistoria med focus på den virtuosa humor som dominerade denna verksamhet, i vilken genialiteten frodades under ledning av Lennart och andra talanger som Thomas Kinding, sedermera dramaturg vid Stadsteatern, och andra musikaliska och litterära excellenser, som mycket präglar Akademiska Kören ännu idag. Björn påpekade det väsentliga i att filosofspexarna, i motsats till medicinar- och chalmersspexarna, som i regel höll sig till historiska motiv, i stället valde den mera litterära genren sagor och myter, som "Van Tomen" baserad på Dragos och "Rödvit" baserad på bröderna Grimm och andra grymma sagor. I detta spex spelade Lennart den elaka drottningen, och det var som sådan jag först upplevde honom för snart 50 år sedan. Redan då imponerades jag av främst hans briljanta skådespeleri. Han hade den unika och ovärderliga förmågan att kunna improvisera och var en initiativets och innovationens man i allt han företog sig. Som sådan blev han av utomordentlig betydelse i sin internationella verksamhet som ordförande för föreningen för "svenskhetens bevarande i utlandet" under många år med utvecklandet av kontakterna med utlandssvenskar över hela världen och i synnerhet sådana som alltid levte i utlandet, typ svenskamerikaner och finlandssvenskar.

Det kan inte ordas för mycket om honom, då som sagt hela hans vittomfattande verksamhet och betydelse väl aldrig kan fullt kartläggas, varför han väl alltid kommer att förbli omtalad och oförglömlig för alla som kände honom. Därmed återkommer jag till inledningstanken, att det egentligen inte är någon idé att spilla ord på honom, då de ändå aldrig kan bli tillräckliga, då han egentligen var den enda människa jag någonsin känt som levde upp till sina egna höga ideal med en sådan framgång, att han så gott som blev

sitt eget ideal, och inte bara sitt eget utan ett ideal för många och som sådan ett makalöst föregångsexempel. Må hans minne alltid bevaras lika suveränt levande som han själv var.

Lennart blev 74 år och rycktes bort mitt i livet av en cancer som upptäcktes för sent. Som Majornapojke avtackades han i Karl Johans kyrka med Bo Eek som officiant inför en fullsatt kyrka med fulltalig kör, som ställt upp mitt i sommaren. Avskedet fortsattes i Sjömagasinet under avnjutningen av förstklassig fiskmåltid med riklig tillgång på det bästa vita vin. Flera tal hölls av vilka inget var tråkigt, medan Hain Rebas bäst lyckades belysa Lennarts livsgärning åtminstone genom insiktsfulla och innehållsrika glimtar. Inger Schubert från Sverigekontakt gav en inblick i Lennarts internationella engagemang, medan Roger Palmquist även inkluderade något av den kommande fortsättningen på Lennarts verk.

En intressant fråga som kom upp efter Björns glimtar av Lennart som spexare, och som vi hade behövt Lennart att delta i, var varför filosofspexen ebbade ut efter en så klart lysande inledning. Vi kom preliminärt fram till att mycket av skulden för detta låg hos de kulturella omvälvningarna från 1967, när plötsligt hela samhällslivet radikalt politiserades och vänstervreds, vilket främst drabbade kulturen och fick Ingmar Bergman senare i sin självbiografi "Laterna Magica" att sorgset konstatera, att det bara var i Sverige och i Kina som studenterna vände sig mot sina egna lärare – den kinesiska kulturrevolutionen var på modet under dessa år i Sverige med nästan en idealisering av folkmördare som Mao och Pol Pot, vilken trend var förhärskande ända till 1976, då den socialdemokratiska regeringen föll och Mao dog, och längre. Som alltid körde politiken över filosofin, och därmed kördes klokheten ner i diket, för att dock som alltid i längden klara sig bättre än politiken. Vänsterradikalismen lämnade mest bara mörka minnen efter sig, medan filosofspexarnas alltid skall förbli enbart ljusa.

Äventyr i Finland

Varför är det så mycket besvärligare att resa till Finland än att resa till Indien? Och inte nog med det, utan det verkar dessutom bli besvärligare för varje år, då varje år nya svårigheter tornar upp sig som aldrig funnits tidigare. Till Indien är det bara att sätta sig på bussen, gå direkt från bussen ombord på planet, bli serverad med allt möjligt på planet så man mår gott hela vägen med i regel obegränsade mängder vin eller vad annat man vill dricka, och så är man framme i Delhi, där en buss väntar som för en direkt till den stora bussterminalen, där det bara är att hoppa på en buss, och så är man efter ett antal underhållande timmar framme i Simla eller Manali eller vad det nu är. Svårare än så är det inte, och det tar bara något dygn, sträckan Göteborg-Delhi bara åtta timmar, men när man ska resa till Finland händer det alltid allt möjligt som till varje pris tycks försöka fullständigt sabotera eller hindra resan för en, som om man inte var välkommen, och den tar minst ett och ett halvt dygn fastän det är nästgårds.

I år hände det förbluffande, att man varit ute i god tid för säkerhets skull och beställt båtbiljett med hytt och allt, och när man sedan skulle betala biljetten på nätet, som man

kommit överens om på telefon med Viking Lines expedition, så hade biljetten avbokats utan förklaring eller något meddelande om saken. En ny biljett kunde inte erhållas, då allt nu var fullbokat, och det fanns bara plats kvar i lyxhytterna, som ingen hade råd med – det skulle ha kostat det dubbla. Hur det nu var så gav jag mig inte, så jag fick tala med den ena personen efter den andra, och till slut så fick jag i alla fall en däcksplats, fastän det egentligen inte var tillåtet, då det var före sommarsäsongens början. Däcksplatspassagerare är nämligen endast tillåtna efter den 16 juni, och fram till dess är det hyttväng. Alla dessa absurda bestämmelser har införts i alltför modern tid. Förr kunde man fritt improvisera, köpa biljett vid ombordstigningen och alltid få en bekväm fåtölj att sitta i som däcksplatspassagerare. Nu är fåtöljerna avskaffade, däcksplatspassagerare är förbjudna före den 16 juni, och propsar man ändå på en däcksplats då man inte har råd med någon lyxhytt, så får man ligga på golvet någonstans. Nåväl, med privilegiet att bli utan hytt kom jag åtminstone billigare undan.

Bussresan till Stockholm från Göteborg tar 7 timmar non-stop utan någon möjlighet till kaffe eller annan förfriskning ombord, om man inte själv tagit matsäck med sig, vilket man gör om man är erfaren.

Till denna resas äventyrligheter hörde de vidlyftiga promenaderna. Då vädret tillät tog jag mig före att vandra genom hela Göteborg från hemmet till Centralstationen, en nyttig motion med tanke på att man sedan måste sitta stilla i sju timmar, och i Stockholm hade jag ärende till Norrmalm, så jag promenerade genom hela den staden också, från Centralstation till Stadsbiblioteket och sedan hela vägen över broarna genom Gamla Stan till Stadsgården och ner till Viking Lines båt, då vädret tillät och motionen gjorde nytta efter den 7 timmar långa sittningen på bussen.

I Helsingfors fortsatte promenandet, då jag i vanlig ordning ville besöka familjegravarna på Sandudd innan jag fortsatte till Borgå. Sålunda gick jag även genom hela min födelsestad Helsingfors, då vädret tillät – det var rekordvarmt i Finland, nästan tropiskt, så för en gångs skull blev jag hälsad välkommen där åtminstone av vädret.

I Borgå ville jag gärna ha med mig en traditionell flaska sherry till Virhamn, ty på Virhamn dricker man sherry – det har man alltid gjort, och jag visste att där inte skulle finnas någon denna gång, då den sista druckits slut för två år sedan. Men i Borgå möttes man av ett högst oväntat problem. Det fanns ingen Alkobutik i hela centrala staden! När jag frågade om saken och fick svaret trodde jag inte mina öron. Den sista hade tydligen slutat med Simolins anno dazumal, och nu fick man gå över ån efter sprit. Och inte nog med det – man måste även passera en hel stadsdel innan man kunde nå en Alkobutik i den yttersta änden av staden mot Helsingfors till. Det var hett som i helvete, för att citera en god vän på ort och ställe, och både ryggsäcken och resväskan var tunga, men man fick ju inte avstå från sherryn. Så jag gick genom hela Borgå också, från Stortorget via lunchstället i Gamla Staden över ån och till bortre ändan västerut till helt okända trakter för att där leta mig igenom diverse okända nyuppförda stadsdelar till en massiv mastodontbutik som hade det prosaiska namnet ”S-market” där det fanns en liten Alko-avdelning. Så även operation Sherry lyckades till slut, men inte utan kramp, svett och plågor.

Man hade förberetts på vissa problem i Finland och även fått varningar. Man var ju svensktalande, vilket numera plötsligt blivit livsfarligt i Finland, då den senaste krisen i språkfrågan handlade om mordhot som offentliga finlandssvenskar blivit utsatta för per brev och mail och kanske även muntligen, dock inte direkt med viftade vapen ännu, varför jag tog det relativt lugnt. Ingen mordhotade mig på vägen för att jag talade svenska, men radion var full av intressanta debatter om detta fenomen. På 30-talet hade Lapporörelsen beskrivit liknande tendenser till hysterisk svenskhetsmentalitet och kidnappat en och annan, till och med en president för att göra sina övertalningsförsök mera uttryckliga, men vad dessa extravaganta politiska äventyrare egentligen ville har aldrig blivit riktigt klart. Frågan är om de egentligen visste det själva. Knappast ville väl heller de aktuella mordhotarna i Finland ta livet av en och annan präpplande tant som gjort sig skyldig till att tala svenska på radion eller offentligt i någon debatt, men breven och mailen kunde inte missförstås: ”Talar du svenska en gång till slår vi ihjäl dig!” och annat sådant. En gäst i radion berättade att hon i Åbo till och med hade hotats med avsked på sin arbetsplats om hon mera vågade tala svenska med någon annan svensktalande där, men när hon gjort saken offentlig och berättat i radion hur ledsen hon blivit hade arbetsgivaren tydligen insett att han gått för långt och bett henne om ursäkt, och därmed var den krisen ute ur världen – för tillfället. Man vet aldrig vad som händer nästa gång. (Det hör till saken att Finland enligt sin grundlag är ett tvåspråkigt land där båda språken har lika rättigheter, fastän de som har svenska till modersmål bara är 291,000 till antalet, och hur mycket sannfinländare under decenniernas lopp än försökt korståga mot denna svenskhetsetablering sedan 1100-talet har de inte lyckats bli av med svenskan eller de 291,000 svenskar som sedan urminnes tider envisats med att ha Finland till fosterland. Här kan man kanske tala om ett annat missriktat korståg till alla de andra som förekom under medeltiden.)

Vädret i Finland var som sagt ovanligt välkomnande, det var mer än 25 grader varje dag och soligt, så man behövde inte en enda gång elda i kaminen, inte ens till natten, och man fick mycket arbete gjort utomhus i städningen av strand och trädgård efter vintern – tills stormen kom. Man hade precis fått bränt all vassa, som man samlat ihop i de vanliga mastodonthögarna, när vattnet i havet steg en meter, temperaturen föll 15 grader och stormen kom från väster, som förde med sig precis lika mycket ny vassa med havet som man precis lyckats bli av med. Det var bara att börja om från början igen, och det kändes hårt. Kanalen in till vår båthamn hade varit igenproppad av vassa, med stort besvär hade man lyckats spränga sönder denna timmerstocksanhopning och skingrat den, när stormen medförde en ny likadan total förstoppning, så även där i kanalen fick man stå i vattnet och börja om från början igen.

Då förra sommaren regnat bort så totalt fick man dock i år trösta sig med en desto större blomsterfröjd, våra syrener och lupiner var i prunkande prakt och uppfyllde hela trädgården, så visst var det ändå värt allt besvär som det innebar att resa på två veckor för en välbehövlig rekreation i Finland med helt andra former av överarbete mot allt det som man behövde komma bort från Göteborg för. Det är bara att se fram mot nästa sommar och med spänning försöka föreställa sig vilka äventyr som då på nytt skall slå en med häpnad.

Abasverus minnen, del 126: Generalen.

Han väckte en nästan sensationell uppmärksamhet genom sin nästan oförskämda oförskräckthet genom att våga uppträda som general var han gick och visade sig mitt i bolsjevikrevolutionen, när officerare praktiskt taget utsattes för rena rama utrotningskampanjen av de maktberusade sovjeterna. Han hade vågat färdas genom hela Ryssland med tåg från fronten i Rumänien, där de ryska styrkorna trots revolutionen haft några sista framgångar med sig, och hade tydligen vid ett antal tillfällen hotats bli hämtad med våld från tåget bara för att han var officer men lika fullt oförskräckt vägrat kompromissa med sin generalsuniform, som han bar med den äran genom hela Ryssland i ett gatlopp där ändå ingen kom honom för när. Detta fenomen frapperade på mig.

Visserligen var han lång och ståtlig och hade något naturligt respektingivande över sig, men bara det att man hörde till en överklass och/eller förde befäl som officer och hade någon rang över huvud taget stämplade en ofelbart som klassfiende med en automatisk dödsdom som inte kunde överklagas.

Naturligtvis var vägen till denna totala anarki lång och krokig och hade egentligen inletts redan med anarkisterna under den upplyste Alexander II:s tid, han som avskaffade livegenskapen, för vilken reform han belönades med ett dubbelt bombattentat, som drog med sig ett antal oskyldiga i döden utom denne exemplariske monark. Redan Leo Tolstoj på 1870-talet uttryckte full sympati med socialister, kommunister och anarkister i romanen "Anna Karenina" och upphörde aldrig att hemligen främja denna mörka samhällsomstörtningensarmé, vilken ändå säkerligen hade fyllt honom med fasa 1917 och som bland sina offer bland tallösa andra oskyldiga skördade även hans älsklingsdotter Alexandra, som renskrev hans romaner, som om detta var ett brott.

Det var som en syndaflod som bara gradvis smög sig på en för att som en krypande lavin gradvis vinna terräng för att sedan i en apokalyptisk kataklysm dra allting med sig i en monstruös undergång, som var mycket mera vittomfattande och traumatisk än den franska revolutionen, som i jämförelse var liberal och demokratisk. Den ryska revolutionen ville bara riva ner, förgöra och förstöra allt vad den kom åt och gjorde det, och dess främsta och flesta offer var alla de stackars naiva som hade trott på den och främjat den, som tolstojanerna.

En av dessa naiva rätttroga som omedvetet och ofrivilligt främjade den och förde den till makten var den stackars Alexander Kerenskij, som uppriktigt inte ville tsaren något ont och som faktiskt försökte styra Ryssland med en reellt demokratisk ordning men underskattade bolsjevikernas våldsamma samhällsomstörelselusta och trodde han kunde samarbeta med dem och få dem politiskt rumsrena inom den demokratiska ramen. Det gick inte. De var hopplösa fall som var inställda på absolut proletär diktatur från början, och Kerenskij's stora blunder och misstag var att inbilla sig att det över huvud taget var möjligt att få dem till någonting gott.

Det grundläggande misstaget var emellertid tsarens, som startade den kedja av misstag och katastrofer som blev det första världskrigets världsförhärjning. Han skulle

aldrig ha mobiliserat en armé som saknade adekvata resurser för att kunna klara ett så stort krig som detta världskrig blev. Hans mobilisering för att bistå det förtappade Serbien föranledde kejsar Wilhelms krigsförklaring, som krävde omedelbar demobilisering av sin ryske kollega och kusin, vilket det då var för sent att åtgärda.

När tsaren abdikerade genom februarirevolutionen 1917 och lämnade möjligheten för en demokratisk ordning öppen kunde de nya ansvariga ha dragit sig ur kriget och räddat Ryssland men envisades med att inte göra det, liksom en roulettebesatt spelare som ännu tror han kan vinna tillbaka allt efter att bara ha gjort förluster. Visserligen hade för Rysslands del världskriget inte inneburit enbart bakslag och katastrofer, och den stora offensiven utmed hela fronten sommaren 1917 förde faktiskt med sig en del segrar framför allt i Rumänien, men inte förrän österrikarna först hade lyckats inta Bukarest. Världskriget var om något en global rysk roulette, och de skyldiga imperierna Österrike, Tyskland och Ryssland envisades gång på gång med att skjuta sig på nytt och lyckades till slut alla tre skjuta sig själva i sank.

Kerenskij's fatala försök till samarbete med bolsjevikerna kom sig av hans skräck för högerkrafterna och då främst för Kornilov, som kanske tydligare än någon annan såg vart det barkade hän och därför motiverades till att våga en militärkupp för att rädda Ryssland. För att motverka detta valde Kerenskij att göra gemensam sak med bolsjevikerna, precis som Chang Kai Shek 20 år senare gjorde gemensam sak med Mao och kommunisterna för att få bort japanerna, varvid den traumatiska diktaturens bödelsherravälde vid båda tillfällena slutligen tog hem spelet.

”Hur vågar han visa sig i Petrograd som general?” frågade jag en insatt vän, som gav en utförlig förklaring.

”Det är mycket enkelt. Han är inte feg. Han har pliktskyldigast tjänat under tsaren i 30 års tid och städse bevisat sig som god soldat och nått högsta rang, fastän han inte ens är ryss. Han är helt enkelt disciplinerad och vägrar förneka sina egna kvalifikationer eller avstå från dem. Många officerare har försökt klara sig undan med att klä sig som civila men desto hårdare dragits fram och lynchats och avrättats. Den här generalen vägrar vara något annat än general och tänker av allt att döma fullgöra sina plikter till det yttersta, fastän han nu i praktiken blivit arbetslös. Fronten kollapsar ju överallt, och ett mordiskt pöbelvälde vill ta över Ryssland som en flock hyenor eller gamar bara för att få frossa i att slita det i stycken.”

”Men vad gör han här? Vad har han för ärende till generalstaben? Tror han att han kan rädda Ryssland?”

”Ingen kan rädda Ryssland och allra minst någon militär, och de som ändå kommer att försöka kommer alla att gå martyrdöden till mötes. Nej, hans ärende är nog något annat.”

Efteråt fick jag veta varför denne general alls stannat upp i pöbelväldets vilda och mordiska Petrograd, när alla andra vettiga människor hade lämnat staden. Hans ärende hos generalstaben hade helt enkelt varit en begäran om avsked, då han inte längre kunde göra något för Ryssland och ännu mindre kunde vänta sig några order ovanifrån, då hela regeringsmakten hade kollapsat och ersatts av en sorts kakistokratisk diktatur som bara förvärrade situationen. Han vägrade vara en fanflykting och vågade sig därför in till

blodbadens Petrograd efter oktoberrevolutionen för att formellt inlämna en ansökan om avsked efter 30 års trogen och meritfull tjänst i den ryska armén. Därefter lämnade han Petrograd för att aldrig komma tillbaka.

Jag hade haft att göra med honom tidigare under hans tjänstgöring i Polen, där han ivrat för en högre grad av autonomi och frihet för Polen, och jag skulle möta honom igen. Hans namn var Carl Gustaf Mannerheim.

Mikbail Glinka (1803-57)

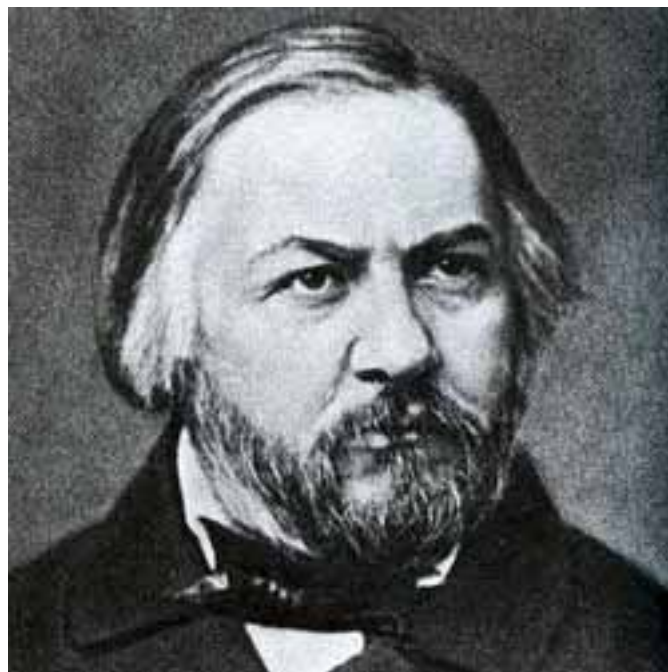
”Liksom ekollonet innehåller hela den framtida eken, så finns hela den ryska musiken koncentrerad i Glinka,” sade Tjajkovskij om den store pionjären och banbrytaren i rysk musik, och hans betydelse för de följande 150 åren av rysk musik kan knappast överdrivas, då alla gav honom sin tribut: Balakirev, Borodin, Mussorgskij, Tjajkovskij, Rimskij-Korsakov, Stravinskij, Prokofiev och Sjostakovitj. Utan honom kan man fråga sig om det alls hade blivit något av den ryska musiken utom dess smäktande folksånger.

Ändå var Glinkas musikalitet inte någon självklarhet. Under sina första sex år hölls han inspärrad på sitt rum av sin farmor, vilket hans hälsa blev lidande av för resten av livet, så att han alltid förblev fatalt mottaglig för förkylningsinfektioner, och det var först när hon dog som han började leva och få några musikaliska impulser genom skolutbildningen, som förde honom från Smolensk till Sankt Petersburg. Det var först vid mogen ålder som han på allvar föll för musiken, främst genom mötet och umgänget med John Field och Johann Nepomuk Hummel, som ju blev av avgörande betydelse för musiklivet i Petersburg. Först 1830 kom han utomlands och kunde börja studera musik på allvar framför allt i Paris och Italien, det var främst den italienska operan som tilltalade honom, och när han kom hem till Petersburg kunde han småningom få fram sin första opera, som förblev hans livs slagnummer och gav honom karriären som ledande kompositör i Ryssland – ”Livet för tsaren”, en historia från begynnelsen av den Romanovska epoken, då en polack offrade sitt liv för den blivande tsar Alexej, den första tsaren av huset Romanov. Den aktuella tsaren Nikolaj I visade ett starkt intresse för operans tillblivelse och backade upp den, men succén överträffade ändå alla de vildaste förväntningar. Glinka grep sig omedelbart verket an med en ny opera, ”Ruslan och Ludmila”, men den blev makabert otursförföljd. Historien var Pusjkins, och det var meningen att Pusjkin skulle skriva librettot, men han dog i en duell innan operan var påbörjad. Än värre var den makabra historien med Glinkas hustru, som bedrog honom och gifte om sig innan det blivit skilsmässa, så att skandalen blev ofantlig och förföljde honom i årtal. Dessutom dog den ledande sopranen i början på repetitionsarbetet och kunde inte ersättas. Med alla dessa oformliga komplikationer blev operan ständigt försenad, och turbulenserna påverkade även komponerandet negativt. När premiären äntligen blev av 1842 röntte operan kallsinnigt mottagande, och i motsats till ”Livet för tsaren”, som var en dramaturgisk fullträff, var ”Ruslan och Ludmila” i stället en dramatisk katastrof, och det hjälpte inte hur bra musiken än var.

I två år deppade Glinka och kunde inte ta sig för att satsa på något nytt betydande projekt, tills han fick nog och reste utomlands. I Paris trivdes han väl med sin nästan jämnåriga kollega Hector Berlioz, medan Mendelssohn inte imponerade på honom (liksom han inte imponerade på Mendelssohn), medan han fann ny inspiration i Chopins musik. Han fortsatte ner till Spanien och levde där i Madrid och Granada, när Madrid blev för kallt, och fördjupade sig där i den spanska musiken. Så småningom kom han hem till Ryssland igen och förblev visserligen ärad och välbärgad och fick leva ett angenämt liv, medan ohälsan ständigt förföljde honom. 1856 reste han till Berlin i akt och mening att fördjupa sig i ett mera seriöst studerande av kompositionsteknik och kontrapunkt, där han ådrog sig en förkylning efter en föreställning av "Livet för tsaren" och dog av följderna endast 54-årig.

Utom de båda enda operorna åstadkom han framför allt en lång rad av sånger, som förblir på repertoaren, utom några mindre kammarmusikverk och symfonier. Hans rykte vilar nästan enbart på operorna, och bara deras uvertyrer vittnar om hans oerhörda musikaliska begåvning, framför allt när det gällde melodi och rytm och fyndighet i innovationen, och de förblir slagnummer som alltid väcker entusiasm hos publiken, medan kompositörer som Borodin och Tjajkovskij tacksamt tog över och förde vidare hans utomordentliga melodiska begåvning.

Varför muslimer måste hata judar, av Nonie Darwish

Nyligen sade Pirzada Muhammad Raza Saqib Mustafai, en religiös ledare i Pakistan: "När judarna är utrotade skall fredens sol börja stråla över hela världen." Samma sorts predikan förekommer rutinmässigt inte bara bland präster men även bland politiker i Iran, Saudi-Arabien, Egypten och annorstädes. Detta är inte bara Ahmedinijad; det är en hjärtesak inom den islamska teologin att det bara kan bli världsfred när alla judar

utrotats från världen. Men det är få i västerlandet som reagerar på denna retorik eller som bryr sig om att belysa denna förskräckliga mörka sida av islams besatthet av hat mot judarna.

Jag tror inte man behöver vara någon expert på mänskligt beteende eller på gruppmentalitet för att fatta den övertydliga patologin i islamistiskt judehat. Det är dags att uppmärksamma denna våldsbenägenhet mot det judiska folket. Det är vi skyldiga mänskligheten och sanningen.

Ingen sann muslim kan se att ett sådant hat är opassande eller oheligt för en världsreligion eller att islams trovärdighet befläckas av ett sådant hat. Det är förbjudet för varje muslim att gå så långt som till att analysera eller ifrågasätta ett sådant hat. Muslimer försvarar judehatet med att hävda att judarna förrådade Muhammed och därför förtjänar denna behandling. Även jag som muslim omfattade den ensidigt muslimska uppfattningen att detta var tillräckligt för att berättiga allt mördande, terror, lögner och propaganda av islamsistiska ledare mot judarna. För en normal muslim är det rutin och känns det normalt och till och med heligt att förbanna judar i moskéer.

Efter mycket tänkande, analyser, forskning och skriftställerier upptäckte jag att det islamistiska judehatet är en fundamental beståndsdel i det islamska trossystemet som det inte kan bli av med. Judehatet är ett existentiellt problem i islam. Islam lever i skräck för judendomen, och islams fiende nummer ett är sanningen, som oavbrutet måste döljas till varje pris. Det spelar ingen roll hur många muslimska män, kvinnor och barn som dör när det gäller att rädda islams ansikte. En muslims främsta plikt är att skydda islams och Muhammeds rykte. Men varför måste en religion lägga en sådan belastning på sina bekännare? Här är skälet:

När Muhammed inledde sin mission att sprida islam var hans mål att skapa en särskild arabisk religion med en arabisk profet, som främjade arabiska värderingar och dess kultur. Men för att nå denna legitimitet måste han länka sig till de två tidigare abrahamiska religionerna judendom och kristendom. Han förväntade sig att de judiska stammar som levde i Arabien skulle erkänna honom som deras Messias och därigenom ge honom legitimitet hos araberna och särskilt då hos sin egen stam i Mekka, Quraish. Då hans egen stam hade förkastat och hånat honom behövde Muhammed judarnas uppbackning, som han kallade bokens folk. Judarnas konvertering till islam var därmed en viktig del i det scenario som Muhammed måste genomföra för att övertyga Mekkafolket att de hade gjort fel i att förkasta honom.

Därför valde Muhammed att emigrera till Medina, en stad som dominerades av judar och där araberna var få och marginella. Judarna tillät Muhammed att etablera sig. I början är Koranen full av öppningar till judarna, som beskrivs som "ledning och ljus" (5:44) och "ett rättfärdigt folk" (6:153-154) som "stod över nationerna" (45:16). Men när judarna tillbakavisade hans inställsamhet och vägrade konvertera till islam flippade Muhammed ut. Koranen ändrade kurs från kärlek till hot och vidare till rent hat och förbannelser som en del av islam som det aldrig kan bli av med.

Inte nog med att judarna förkastade honom, men deras välstånd gjorde Muhammed extremt avundsjuk. De judiska araberna levde på ärlig och framgångsrik handel, men Muhammed förtjänade sitt levebröd på krig med att angripa karavaner och beslagta deras

rikedomar och egendom. Detta såg inte bra ut för en man som ville etablera sig som Guds profet. Blotta förekomsten av judar var en förebråelse för Muhammed, vilket drev honom till en massaker på dem då han lät halshugga 600-900 judar av en stam och tog deras kvinnor och barn till slavar. Han utvalde den vackraste av dem till sin sexslav. Detta sanslösa slaktande av judar dokumenterades utförligt i muslimska böcker om Muhammeds liv, inte som något att skämmas för, utan som ett rättfärdigt handlings sätt mot onda människor.

Man behöver inte vara psykiatriker för att se det uppenbara: att Muhammed efter massakern han organiserade och tvingade sina män att genomföra för att etablera sin religion och befästa honom i hans makt var en ångestförföljd man. För att bekämpa sin ångest behövde han att alla omkring honom och även framtida generationer deltog i det kontinuerliga folkmordet mot judarna, det enda folk han inte kunde kontrollera. Ett oöverskådligt antal verser i Koranen uppmanar Muhammeds krigare att bekämpa, döda och förbanna muslimska krigare som inte ville bekämpa och döda judar. Koranen är full av löften av alla de slag om ljuvheter i paradiset till dem som följde Muhammeds mördarkommando och som deltog i fördömandet av dem som undanbad sig detta. Muslimer försäkras om att ingen skuld vidlåder deltagandet i detta föreskrivna folkmord då det var ”Allahs hand” som utförde det och ingen annan.

Muhammed kom aldrig över harmen över att ha blivit ratad av ”bokens folk” och gick till graven osalig över att det fortfarande fanns levande judar kvar. På sin dödsbädd förmanade han muslimerna att döda judar var de än kunde påträffas, vilket gjorde detta till en ”helig plikt” som ingen muslim kan undanbe sig. De muslimer som skrev sharialagen förstod hur extremt känslig Muhammed var för kritik, varför kritik mot Muhammed blev det allvarligaste brottet i hela islam som aldrig kan förlätas ens om den brottslige ångrar sig. Muhammeds sista budord var inte att hans anhängare skulle sträva efter helighet, fred, godhet eller att behandla sin nästa som sig själva, utan i stället en befallning för muslimer att fortsätta döda och bedriva folkmord mot judarna. Att döda blev därmed en helig lydnadsplikt mot Muhammed och Allah själv.

Muhammed såg sig själv som ett offer för judarna, som muslimerna måste hämnas intill domedagen. Med all den makt, rikedom och inflytande som de har över hela världen idag fortsätter de ändå att beteckna sig som offer. Sharia lagfäste även plikten för varje muslim att försvara Muhammeds ära och islam med sitt eget blod och tillät brott mot många av dess egna lagar om det var till försvar för islam och Muhammed. Sålunda går muslimerna med den heliga belastningen av plikten att försvara Muhammed med sitt eget blod, vilket berättigar dem till mord, lögn, svek, förtal och lurendrejeri.

Muhammed måste ha känt djup ruelse över vad han gjorde mot judarna, och därför måste det till ett mycket gott skäl för bortförklaringen av hans folkmord. Med att kommandera muslimerna till att fortsätta hans folkmord även efter hans död belastade han alla muslimer och själva islam med denna skam. Alla muslimer befalldes att följa Muhammeds exempel och förfölja judar var de än fanns. Hundra år efter Muhammeds död ockuperade araberna Jerusalem och byggde Al Aqsamoskén på det judiska templets ruiner, den heligaste av alla platser för judar. Muslimerna trodde de hade utplånat minnet av all judisk existens.

Muhammets folk mord på Arabiens judar blev en mörk vanärens skamfläck på islams historia, och denna skam, avund och vrede fortsätter att verka genom muslimerna idag. I Muhammetts och muslimers ögon innebär själva existensen av det judiska folket, och än mera en judisk stat, en illegitimering av islam och får Muhammett att mera framstå som en massmördare än som en profet. För muslimer att sluta fred med judar och erkänna att judar är människor som har samma rättigheter som alla andra skulle ha en förödande effekt på hur muslimer ser på sin religion, sin historia och sin profets ageranden.

Islam har ett stort existentiellt problem. Utan att själva vilja det fann sig judarna i hjärtat av detta islamska dilemma. Islam måste rättfärdiga Muhammetts folk mord mot judarna. Muhammett och islam hade två val: antingen att judarna var onda undermänniskor, apor, svin och fiender till Allah, en vanlig beskrivning än idag på judar i orientaliska moskéer, eller också var Muhammett en folk mordsbedrivande krigsherre som inte var värd att kallas Guds profet – ett val som skulle innebära slutet för islam.

Nu liksom då har islam valt det förra åskådningssättet och kungjort att blotta antydning av det senare måste straffas hårt. Om islam skall förbli legitimt måste judarna förbli evigt onda fiender till islam. Det finns ingen tredje möjlighet som skulle kunna rädda islams kärna från kollaps: antingen var Muhammett ond, eller så är judarna onda. Varje försök till försoning, förlåtelse av judarna eller att leva i fred tillsammans med dem betraktas som förräderi mot islam. Hur kan muslimer förlåta judarna och sedan gå till sina moskéer för att läsa profetens befallningar att döda judar var de än kan påträffas? Det går inte ihop, om man skall förbli muslim.

Därför förblir och måste islams fiende nummer ett förbli sanningen. Om sanningen avslöjar islams oberättigade judehat har muslimerna bara kvar ett tomt skal av en religion, vars profet var en mördare, tjuv och krigsherre. Utan sitt judehat skulle islam implodera.

översättning från engelskan.

Nonie Darwish är en egyptisk rättsaktivist som skrivit flera böcker, grundat "Araber för Israel" (*Arabs for Israel*), född 1949, växte upp i Gaza och är ordförande för "Förenade exmuslimer" (*Former Muslims United*). Hennes far tjänade under Nasser i dennes underrättelsetjänst och mördades av Israel. Hon emigrerade till USA med sin man 1978, blev amerikansk medborgare och kristen. Sedan 11 september 2001 har hon varit mycket aktiv i den påföljande debatten. Hennes hemsida:

<http://nonie-darwish.blogspot.ca/>
http://en.wikipedia.org/wiki/Nonie_Darwish

David Ickes nya giv

Han har under större delen av sitt liv varit ett tacksamt ämne för förlöjligande och utskrämtningar, medan alla de som hånat honom alltid förr eller senare fått sätta skrattet i halsen, då det icke går att blunda för att hans inflytande över hela världen har varit och

är ständigt växande i betydelse. Det handlar inte bara om hans i allmänhet befängda och överdrivna konspirationsteorier, låt oss glömma allt vad han sagt om utomjordiska reptiler, som från början tagit herraväldet över jorden och bland annat inspirerat till den spektakulära amerikanska science fiction-serien "V", och försöka hålla oss till det som åtminstone är på gränsen till seriöst.

Det handlar framför allt om hans försök till dissektion av frimurarna och illuminaterna och deras betydelse, vilket fört honom ut på farliga gungflyn av kontroversiella och känsliga områden, som resulterat i anklagelser mot honom för antisemitism och fascism. Nu är han fullständigt opolitisk och har alltid varit det, låt oss aldrig glömma att han började som fotbollsmålsvakt, och att hans politiska karriär i ungdomen bara handlade om De Gröna, vars parti han faktiskt fick kicken från, när han flummade ut och kom på att han var en helare och hade uppenbarelser från ovan som tvingade honom till en sorts missionsverksamhet för hela mänskligheten... Nåväl, idag är han 61 år och har väl vuxit ifrån sina värsta fantastier, medan hans oerhörda styrka ligger i hans outröttliga föreläsningssnit – han kan hålla på och föreläsa åtta timmar i sträck och hålla en publik på flera tusen intresserad och entusiastisk hela vägen. Ett annat aktningsvärt drag hos honom är hans mod och oförskräckthet inför att i princip kunna tala och föreläsa om precis vilka ämnen som helst, och ju mera kontroversiella, desto bättre.

Naturligtvis måste man ta honom med sådana nypor salt som är rätt anpassade efter hans överväldigande halsbrytande teorier, men med åren har allt fler nödgats betrakta honom med tilltagande uppmärksamhet, då han aldrig ger sig utan bara växer.

Hans senaste giv är att starta en helt ny TV-kanal och massmedial verksamhet i konkurrens mot alla världens mediala etablissemang. För att kunna lansera detta nätverk började han samla in pengar, hans mål var 150,000 pund, och för att kunna starta sin TV-kanal behövde han ytterligare 150,000. I dessa dagar i medlet av juli har han lyckats med det omöjliga och nått fram till 300,000 pund, varför nu hans nya kulturkanal inte minst för ockulta intressen kommer att starta i november. Naturligtvis kommer vi att hårdbevaka denna verksamhet, som kan bli lika spännande som hela hans intellektuellt äventyrliga liv hittills.

Några sedda filmer

Om de tre betydande filmer som har gjorts på det omfattande dramat "Myteriet på Bounty" har det sagts, att den första (med Charles Laughton och Clark Gable) är den bästa, den andra (med Trevor Howard och Marlon Brando) den vackraste, och att den tredje (med Anthony Hopkins och Mel Gibson) är den sannaste. David Lean arbetade i mer än ett decennium på ett önskeprojekt att åstadkomma en slutgiltig version av dramat, men då den aldrig kom till skott förblir den första versionen fortfarande den bästa, och det märks knappast att den är så gammal som från 1935.

Den är helt enkelt lysande alltigenom, och den lider bara av den nödvändiga komprimeringen – dramat omfattar drygt 30 år och omfattar i sig egentligen tre olika dramer, själva händelseutvecklingen som ledde fram till myteriet och dess rättsliga

konsekvenser, kapten Blighs oerhörda sjömansbragd att föra 18 män helbrägda i en öppen båt över halva Stilla Oceanen, och myteristernas ytterst dramatiska och tragiska öden – ett dussintal av dem åkte aldrig fast, men de flesta av dem mördade varandra.

Vad som bär upp 30-talsfilmen är framför allt Charles Laughtons oerhört övertygande roll som kapten Bligh. Han hade själv börjat som sjöofficer men hoppat av den karriären för att bli skådespelare, så han visste vad flottan handlade om. Man har jämfört Blighs och Laughtons rollporträtt med varandra och kommit fram till att de är kusligt lika varandra. Laughtons inlevelse i den skrämmande osympatiska, okänslige, hänsynslöse och lömske kaptenen är så otäck, att den överträffar alla Laughtons andra skräckroller. Filmen är suverän ända fram till efter myteriet, fram till dess är realismen så total som den kan göras på film, med nästan överväldigande övertydligt åskådliggörande av den extrema kontrasten mellan livet ombord och paradistillvaron på Tahiti, vilket utlöste myteriet genom helt enkelt den mänskliga faktorn, medan därefter filmen tappar något av sin intensitet då den frångår det faktiska händelseförloppet. I verkligheten återvände Bligh aldrig till Söderhavet för att jaga myterister utan skickades i stället ut för att genomföra samma uppdrag en gång till, att transportera brödfruktplantor från Söderhavet till slavarbetarna i Karibien, vilket företag han andra gången lyckades med, varvid det visade sig att slaverna i Karibien inte tålde brödfrukt. Hela företaget var alltså dödfött från början. Bligh utnämndes sedan till guvernör i Australien, där han råkade ut för sitt andra och sista myteri, äntligen fattade de brittiska myndigheterna att den mannen inte var lämplig att beklädas med ansvar, och han slutade sina dagar på landbacken i England äntligen befriad från allt ansvar.

Likväl skördar filmen en sista triumf i slutscenen med Roger Byams oerhörda slutplädning inför krigsrätten i Portsmouth. Han vet att han är dömd till döden fastän han inte deltog i myteriet men kan kanske just därför i sin slutplädning lägga fram texten på ett sätt som inte kan lämna någon oberörd. Han är en uppdiktad person, medan samtliga andra personer i Charles Nordhoffs och James Norman Halls stora romantrilogi är autentiska, men det behövdes just denna extra personliga insats för att alls kunna göra detta enormt oöverskådliga sjödrama över huvud taget fattbart.

Lika starkt som drama är den nästan lika gamla ”Dimmornas kaj” från 1939 med Jean Gabin, Michele Morgan, Michel Simon och Pierre Brasseur, där liksom i ”Myteriet” skurken tar priset, här spelad av den ytligt sett genomgode och sympatiska Michel Simon, som visar sig vara ett monster av egennytta och perversitet. Det är framför allt det briljanta manuset som gör filmen så oerhört hållbar för alla tider – varje gång man ser den på nytt ger den något mera. Det var den första filmen i det berömda samarbetet mellan regissör Marcel Carné och diktaren Jacques Prévert, som skulle följas av andra klassiker som ”Dagen gryr”, ”Nattens gäster” och ”Paradisets barn”, alla gjorda under kriget. Den täta atmosfären med dimmorna över Le Havre och kaférucklet i dess hamn, de betagande birollerna med fyllot och självmordpoeten, Jean Gabins helt övertygande gestalt som genomhederlig men tragisk desertör, rötäggsgänget av diletantiska gangsters, men framför allt språket och dialogen – i all sin bistra och grymma verklighet är detta poesi från början till slut.

”Klockan klämtar för dig” är Hemingways största roman, som inspirerade filmindustrin till att därför göra en extra lång film på densamma. De tog för givet att Ingrid Bergman och Gary Cooper skulle borga för intäkterna, och det är inget fel på filmen, lika litet som på boken, men den oändliga uttänjningen känns mera onödig ju längre uppskjutningen fördröjs tills filmen äntligen kommer till skott. Den intressantaste rollen är inte hjälten och hjältinnan utan den oroväckande diffuse dubbelagenten spelad av Akim Tamiroff, som alltid var specialist på dubiösa roller. Man blir aldrig klok på om han verkligen var republikan eller förrädare eller båda delarna, medan allt tyder på det sista. Det är en lång resa på nästan tre timmar under oavbrutet smäktande vacker musik till den tårdrypande förälskelsen mellan Gary Cooper och Ingrid Bergman, innan det äntligen börjar hända någonting i slutet. Fram till dess försöker de bara förstå vad det är som händer utan att det händer något. Men visst, filmen är sevärd, åtminstone en gång.

Betydligt mera intressanta var då genuina kärleksfilmer som ”*The Lost Moment*” (på en roman av Henry James), ”Porträttet av Jennie” och den originella ”*The Chase*”, alla tre unika särtingar i filmhistorien, som inte liknar några andra filmer. I ”*The Chase*” hittar den blottställda Robert Cummings en plånbok i en restaurang, som han är hederlig nog att anstränga sig för att bringa till den rätte ägaren, vilket han aldrig skulle ha gjort. Ägaren visar sig nämligen vara en gangster av den värsta sorten som dessutom har en förtrollande vacker fru, Michele Morgan. Naturligtvis kan det bara gå på ett sätt. Gangstern ger Robert som belöning anställning som chaufför, så att han mest får köra omkring med Michele Morgan, som av helt förståeliga skäl bara vill komma bort från gangsterhemmet, där hon är mer eller mindre kroniskt inlåst. De flyr tillsammans till Cuba, men naturligtvis följer gangstrarna efter och gillrar en dödlig fälla.

När allting har gått åt pipan och Michele Morgan mördats och Robert fått skulden för dådet, som det verkar, vaknar han plötsligt upp på ett sjukhus och fattar ingenting och tycks ha glömt allt, medan hela det föregående dramat mest framstår för honom som en mardröm som han glömt vad den egentligen handlade om. En ny handling uppträder som berättar en helt annan historia än det tidigare. Publiken blir lika häpen och handfallen som Robert, men småningom faller bitarna på plats. Som sagt, det är en mycket originell och fascinerande film i sitt totala överraskningsgrepp.

I ”*The Lost Moment*” är samme Robert Cummings en förläggare som till varje pris vill komma över en poets efterlämnade och spårlöst försvunna papper i Venedig, där poeten försvunnit under mystiska omständigheter, så att ingen vet vad som egentligen hänt honom. Man vet bara att han där hade en passionerad kärleksaffär, och då den kvinnliga parten i denna affär ännu lever, om dock mycket gammal, reser Robert dit för att lönnligen försöka komma över de åtrådda dokumenten, som i förlagsvärlden skall ge honom tidernas förmögenhet.

Det går inte riktigt som han tänkt sig, ty den gamla damen har en myndling, man blir inte klok på om hon är dotter eller systerdotter eller något annat, ty allt är så diffust och mystiskt i det skumma palatset vid en av Venedigs bortglömda kanaler, där de blockerade fönstren aldrig får släppa in dagsljuset; men denna ”dotter” spelas av Susan

Hayward och är inte lätt att tas med, då hon är två olika personligheter. Dels är hon sig själv, en amper ungmö av rigidaste slag, som hela livet fått kämpa för att hålla allmänhetens tarvliga nyfikenhet utanför sitt hem och damernas privatliv, samt den unga dam som var den försvunne poetens kärlek. När Robert först upptäcker att hon även är denna andra personlighet är det som om han stiger in i en dröm och med honom hela publiken – genast intar filmen ett högre plan, och handlingen skiftar från mörker till en idealvärld. Vi ska inte berätta hur det går, men historien är utomordentligt fascinerande och trovärdig, Henry James måste ha upplevt något liknande själv för att kunna skriva om det, och allt är övertygande och stämmer. Den korta romanen brukar utges tillsammans med den lika berömda spökhistorien *"The Turn of the Screw"*, men denna heter *"The Aspern Papers"*.

"Portrait of Jennie" slutligen är något helt annat. Det är en historia om ett porträtt och hur det målas och kommer till genom en mystisk kvinnas uppenbarelser för en medelmåttig och halvvägs misslyckad konstnär, som leds till rätta av Ethel Barrymore, en gammal ungmö med ögon på skaft och förlängda antenner inför vad som är konst, då hon arbetar som konsthandlare. Han spelas av Joseph Cotten, en ganska medelmåttig men fullt trovärdig skådespelare, som här råkar ut för Jennifer Jones, som han också gjorde i den lika romantiska och excentriska *"Love Letters"* från 1945, där Jennifer Jones var galen. Här är hon inte galen utan något värre.

Det hela är en irländsk historia, och den är fullkomligt orealistisk. Det är drömmen om verkligheten det handlar om, och hur verkligheten spelar en fula spratt och lurar en med sina illusioner. När Joseph Cotten låter sig övertygas av vad han upplever och tar sina drömmupplevelser på allvar lurar han inte sig själv, utan det är verkligheten som är bedräglig och lurar honom. Vad han i själva verket genomgår är en sorts relativitet i tiden, där han utan att förstå det själv flyttas omkring i olika tidsdimensioner, där verkligheten inte lyder under tidens och den konkreta verklighetens lagar. Porträttet blir målat, medan Jennifers uppdykande i hans tillvaro ständigt blir alltmera gåtfull, tills situationen tillspetsas genom en annalkande storm. Han har absolut inga rationella skäl till att ge sig ut i en bräcklig segelbåt till en övergiven fyr mitt i stormen men gör det ändå, och det är här filmen plötsligt blir mer än bara en film, genom att den gradvis övergår till att bli färgfilm. Vi ska inte berätta hur det går, men allt får sin förklaring, medan sensmoralen väl är, att det finns en verklighet som överträffar verkligheten.

Milstenar, juli-augusti 2013

- 1 150 år sedan slaget vid Gettysburg.
- 4 70 år sedan Wladislaw Sikorski, Polens exilpresident, mördades av KGB.
- 14 Gerald Ford 100 år.
- 15 Julian Bream 80 år.
Hammond Innes 100 år.
- 25 70 år sedan fascismen blev olaglig i Italien.

- 26 Mick Jagger 70 år.
150 år sedan Sam Houston's bortgång, president av Texas, beundrad av Kennedy.
- 27 60 år sedan Koreakrigets avslutning.
- 30 Henry Ford 150 år.
50 år sedan Kim Philby dök upp i Moskva efter sitt avhopp.

Augusti

- 8 50 år sedan USA, Sovjetunionen och Storbritannien underteckande det historiska provstoppsavtalet för kärnvapen. Samtidigt ägde det stora tåggrännet rum i Cheddington, Buckinghamshire.
- 13 Ärkebiskop Makarios av Cypern 100 år.
- 16 Menachem Begin 100 år.
- 17 Robert de Niro 70 år.
- 18 Henry Cornelius 100 år ("På vift med Geneviève" m.m.)
Roman Polanski 80 år.
- 20 100 år sedan rostfritt stål första gången frambringades (i Sheffield, norra England).
100 år sedan det första framgångsrika fallskärmshoppet från ett flygplan.(A. Pégond)
- 21 30 år sedan mordet på Benigno Aquino när han steg av flygplanet i Manila.
- 22 Dorothy Parker 120 år.
- 25 Frederick Forsyth 75 år.
- 29 Sir Richard Attenborough 90 år.
Elliott Gould 75 år.

Påskbesvär, del 3: Påskprospekt

Huvudansträngningarna under påskafton gick åt till desperata jaktförsök på kommunikationslinjer. Kommunikation var ju huvudingrediensen i mitt liv, och utan internet i Verona var jag helt prisgiven. Ungdomarna igår, som först dirigerat mig till ett internetcafé på Via Roma som hade upphört, hade nämnt något om Via 20 Settembre.

Denna långa gata låg mitt i invandringsghettot, där det huvudsakligen rörde sig negrer och lankeser. Det ösregnade hela dagen, så det var omöjligt att undvika att fötterna i de trasiga sandalerna omedelbart måste bli blöta i vinterkylan – det var under 9 grader i Verona och rått. Det var bara att traska på.

Ungdomarnas vink visade sig stämma. Där låg ett litet internetkontor för kombinerad telefon- och internettrafik, där internet bara kostade en euro i timmen. Det innehades av en lankes, så det var precis som att komma till Indien och nästan lika billigt. Kommunikationskrisen var räddad. Där väntade mig mail från båda mina äldsta syskon och från Eva Dickson i Stockholm, Mammans goda vän sedan drygt 50 år, som var journalist och ombesörjde avskedsnotiserna i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Hufvudstadsbladet. Genom denna kommunikationslinje kunde hon skicka mig artikelutkastet, som jag kunde korrigera. Sålunda löstes en rad svåra problem genast.

Nästa företag var min hittills okände kusin Alberto Lanciai, som jag fått kontakt med genom Paola, medan vår kontakt på facebook varit ytterst sporadisk. Nu fick vi telefonkontakt och kom överens om att träffas till kvällen på gamla klassiska Caffè

Mattei, där jag brukat dricka kaffe med storfarbror Michael fram till 1994 och ofta även med Cristina och Marisa, ett kärt ställe att återvända till med goda vänner.

Fastän vi aldrig sett varandra kände vi genast igen varandra på de Lanciaisiska ögonen. Han är alltså yngre son till den yngsta av Michaels bröder och bror till min systers bästa vän i Italien enda gången hon var här ordentligt 1959, Daniela, som omkom tragiskt i en trafikolycka några år senare, varefter Margherita inte ville komma till Italien mera. Därför uteblev hon när vi återvände 1966 och har mig veterligen aldrig senare heller besökt våra anfäders land.

Alberto har ett hus i Domegliara ovanför Verona, som gör att han pendlar mellan Domegliara och San Bonifacio i Vicenza där han bor med Verona mitt emellan. Han är mycket släktintresserad och har i sin ägo ett släktträd troligen rekonstruerat av Michael med uppgifter hela vägen ner till 1200-talet, men i detta träd finns det luckor, främst vår familj, varför han varit särskilt intresserad av att få träffa mig.

Vi är jämnåriga, och han mindes min syster mycket väl. Nu hade vi bara tid för en kopp kaffe men blev mycket goda vänner och lovade att träffas igen på tisdag. Paola var för närvarande på Kanarieöarna sedan sex månader och skulle komma hem först i april.

Genom den äntligen kommunikationsbefrielsen genom internetmöjligheten kunde alltså resans största fråga aktualiseras: mina Greklandsplaner och nödvändigheten att få träffa doktor Sandy, som inte heller var så ung längre. Han hade överraskat mig med att meddela att han till påsken kunde befinna sig i Verona. Detta hade ytterligare spätt på min motivation och beslutsamhet inför resan.

Genom mail denna påskafton bekräftades det att han befann sig i Verona och kunde sammanstråla med mig när som helst. Jag föreslog preliminärt måndagen.

Hela dagen dominerades TV av den politiska diskussionen om Italiens tillstånd av interregnum utan regering. Nationens president Napolitani framträdde i TV i ett historiskt tal där han betonade att han skulle stanna kvar på sin post och arbeta för en lösning till sin sista stund i ämbetet. Det lutade åt nyval med Berzani som huvudledare i samförstånd med Florens borgmästare Matteo Renzi, en ny stjärna, vilket skulle neutralisera Berlusconi och Beppe Grillos missnöjesparti och definitivt sätta punkt för all italiensk vänster- och högerpolitik med koncentration på den absoluta mitten. Alla både inom och utanför Italien med något vett i skallen verkade överens om att Berlusconi var den onda boven i italiensk politik och desto värre som sådan just därför. Han ser numera ut som en robot med sitt konstgjorda hår och ännu mer konstgjorda utseende, som om han var animerad. Han ser inte längre ut som en människa, då det inte finns något liv i det ansiktet mera.

(I nästa nummer: *Påskutflykter*)

Resan till Dzhongkhul, del 9: I Leb.

Hemma hos familjen på Lung Snon var det naturligtvis landssorg, men de bar det bra. Pappa Norbu hade gjort sitt bästa och kämpat till slutet, han hade haft hjärtproblem sedan 20 år och opererats flera gånger, men i juni var det kört. Sonen Tonyot kom hem

från Amerika, Arizona, och äldste sonen Legdan tog över chefskapet för gästgiveriet och skötte det bra, vilket fullbelagdheten vittnade om vid min ankomst. Men för Amale Dolma var det naturligtvis svårt att nu stå ensam efter ett gott äktenskap på 50 år. Norbu hade varit 70 vid sitt frånfalle.

Även överste Wangdus hade förlorat sin fru. Jag gick upp till honom vid middag, och vi hade en lång angenäm pratstund tillsammans på hans terrass. Förlusten märktes knappast, han verkade ledigare och hade börjat odla skägg, och han verkade klara sig bättre – hon hade varit sjuk i många år. Äktenskapet var barnlöst, men han hade en stor familj, då hans syster, en av Dalai Lamas läkare, hade flera barn och familjen hörde till de mest välbeställda i Leh. Dalai Lama mådde bra. Jag hade precis missat honom, då han varit 26 dagar i Ladakh och lämnat söndagen innan jag kom, alltså för fyra dagar sedan.

Med Skarma gjorde vi upp vilda planer för Zanskar. Det skulle gå en buss kanske på torsdag men ingen visste när, då den skulle gå när den var fullbokad. Jag hade nu inte varit i Zanskar på tre år och tog emot nyheterna därifrån med blandade känslor. Då hade jag vandrat hela vägen från Padum till Phuktar, kanske fyra mil, på två dagar, men numera hade vägen byggts ända fram till Phuktardalen, så att man bara behövde gå den sista biten, så att man kunde göra allt på en dag.

Det var ungefär det samma med Lingshed, det andra icke biltillgängliga klostret i Zanskar, där numera vägen gick ända fram till det första passet både i söder och norr. Det var ändå fortfarande en av de mest otillgängliga platserna i Ladakh, då den sista vandringen från passen både i norr och i söder till klostret tog två dagar.

Överste Wangdus bjöd på soppa och aprikoser med curd, så jag gick väl styrkt därifrån men gick ändå fel, så att jag måste ta en omväg tillbaka. Där stötte jag ihop med mina båda reskamrater italienarna från den lyckliga bussresan. De hade naturligtvis fått hotellplats uppe i Changspa men verkade må alldeles förträffligt.

De dåliga nyheterna var, att trafiken i Leh förvärrats betydligt nästan till det dubbla, att vägen upp till överste Wangdus numera mer än halvvägs var försedd med fientligt taggtrådsstängsel, och att priserna rasat i höjden. Det var inte bara i Manali. Mitt rum skulle egentligen kosta 400, men min familj var hygglig nog att låta mig hålla det gamla priset 250. När jag först kommit hit 2000 var det 100. Mitt kaffe med chokladbulle hos Gesmo, som kostade 30 senaste år, kostade nu 50. Och så var det överallt. Kronan hade stärkts mot rupien, den stod nu i 7:50 (mot 4 år 1992), men rupien var inflationssjuk. Jag hade gjort rätt i att växla alla mina pengar färdigt i Sverige. För två år sedan hade jag för första gången konstaterat, att det numera var billigare för mig att leva i Sverige än i Indien försörjningsmässigt, men detta läge hade förvärrats. 1998 hade min dagsbudget i Indien varit 250 rupier, men nu var den 700, från 50 kronor till nästan 100. Så den oavvisliga frågan infann sig mera pockande än någonsin: var det verkligen värt besväret att utsätta sig för det indiska stöket, som bara blev värre från år till år, när man hade det mycket lugnare och kunde leva billigare och därtill kunde arbeta bättre hemma? Det var de fria vidderna, med de höga oändligt ståtliga och överväldigande bergen, de oändliga öknarna, de fantastiska vandringsmöjligheterna och det härligt intensiva folket som drog och som man aldrig kunde finna hemma.

Detta var den dag, den 16.8.2012, enligt vilken New Age-rörelsens översteprästinna Shirley McLaine och diverse antika kalendrar enligt Hopi, Maya med mera, skulle vara märkesdagen för en ny astrologisk tidsålder, då en 5000-årig tidscykel denna dag skulle avlösas av en annan. Om det verkligen var så märktes det inte.

När jag följande dag besökte Skarma hade han fixat biljett åt mig. Bussen till Zanskar skulle gå först tidigt lördag morgon klockan 3, så man hade två dagar att döda. Jag hade varit redo att fara genast, men i Indien är det inte mycket man kan göra för att få saker gjorda i sitt eget tempo om man inte har mycket pengar.

Pengar är den trista nyheten i Indien. Girigheten har gripit omkring sig i takt med det stigande välståndet och uppkomsten av en fasaväckande välbärgad medelklass, som avancerat till turister och nu förstör hela Indien med att skräpa ner vart de kommer och få priserna att höjas. När jag gick upp till fortet Lhamo Lhatso under dagens hetaste timme hoppades jag att ingen vakt skulle bry sig om att klämma pilgrimer på pengar, men lika fullt låg där i skuggan en vakt vid ingången och krävde biljettinträde. Det lär bara vara två kloster kvar i Ladakh som inte kräver biljettinträde. Att behöva betala inträde för att gå in i ett religiöst tempel känns som en profanering. Naturligtvis gick jag inte in då jag varit där inne förut, men de ideliga besökare som gör sig besväret att klättra upp dit under dagens hetaste timmar borde belönas för sin tapperhet och inte krävas på pengar.

Nere vid moskén pågick ett möte. Halva bazargatan var ockuperad av muslimer som deltog, trafiken var stoppad, och ingen fick passera. Uppifrån Lhamo Lhatso kunde man höra den aggressiva högtalarrösten som predikade. Det lät precis som diktatorn Hynkels masstal i Chaplins film "Diktatorn", samma tonfall, samma röst, samma obegripliga ursinniga retorik och till och med samma läten. Det var nästan komiskt.

Denna högtalarpredikan inför de lokala islammassorna följdes av en demonstration, som faktiskt leddes av kvinnor följda av skolbarn. Det var plakat på arabiska, och det var omöjligt att förstå vad som aggressivt skanderades, men så plötsligt dök Irans flagga fram. Jag frågade min värdinna på Tibetan Kitchen vad det handlade om. "Boycott Israel," sade hon. Det var alltså en antiisraelisk demonstration där muslimerna i Indien krävde att Indien skulle bojkotta Israel.

Mitt intryck av den iranska aggressiva propagandakampanjen mot Israel, världens största hatkampanj, är att de vill avleda uppmärksamheten från Irans inre problem och störande demokratirörelser med att hetsa upp folket mot en yttre fiende, som diktaturer alltid gör för att rädda sitt ansikte. Det har aldrig gått.

(forts. i nästa nummer.)

Det blir inget mera nummer under sommaren, i augusti reser vi tillbaka till Ladakh, så nästa nummer kan väntas först i september.

God fortsättning på sommaren!

Göteborg 14 juli 2013